

УДК 330.34.014.2(477):37.014 (06)

Редакційна колегія:

Бех Володимир Павлович, д.ф.н., проф. НПУ імені М.П. Драгоманова (Україна)

Бистряков Ігор Костянтинович, д.е.н., проф. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ (Україна);

Деніел Сем, проф. Університет Конкордія Вісконсин (США)

Дец Єжі Економіко-гуманітарний університет (Польща)

Досс Ханс Юрген, проф. Президент-засновник Німецько-українського товариства з економіки і науки DUG WW (ФРН)

Жарова Любов Валеріївна, д.е.н., Українсько-американський університет Конкордія (Україна)

Здіорук Сергій Іванович, к.ф.н., доц. Національний Інститут стратегічних досліджень при Президентові України (Україна)

Романовський Олександр Олексійович., д.е.н., проф. Українсько-американський університет Конкордія (Україна)

Слезак Михайл Економіко-гуманітарний університет (Польща)

Томас Пол проф. Українсько-американський університет Конкордія (Україна-США)

Хвесик Михайло Артемович, д.е.н., проф. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ (Україна)

Шпарі Петер, проф. Українсько-німецьке товариство з економіки та науки (ФРН)

Сталий розвиток як платформа для євроінтеграції України [Текст] : Матеріали міжнародної конференції (Київ, 8 листопада 2019 року) / за заг. ред. проф. О.О. Романовського, с.н.с. Л.В. Жарової – К.; Українсько-американський університет Конкордія, 2019 – 103 с.

Sustainable development as a Platform for Ukraine's European Integration [Text] : Materials of International conference (Kyiv, November 8, 2019) / Editors O. Romanovskyi, L. Zharova – K.: Ukrainian American Concordia University, 2019 – 103 p.

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Україно-американського університету Конкордія
Проткол № 10 від 30 жовтня 2019 р.*

У виданні представлені тези доповідей учасників міжнародної конференції « Сталий розвиток як платформа для євроінтеграції України » (8 листопада 2019 р., м. Київ), підготовлені за такими базовими напрямками: сталий розвиток як рушійна сила сучасної економіки, євроінтеграційні процеси та їх потенціал для розбудови економіки, публічне адміністрування як інструмент сталого розвитку, міжнародне співробітництво як основа партнерства задля сталого розвитку, освіта для сталого розвитку – можливості, виклики, перспективи

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, економістів

© Українсько-американський
університет Конкордія, 2019

© Автори тез доповідей, 2019

Зміст

Content

УКРАЇНСЬКА ВІЗІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ UKRAINIAN VISION OF EUROPEAN INTEGRATION ON THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	5
Romanovskyi O.O. Academic entrepreneurship.....	5
Nudelman Ye. Lifelong learning for sustainable development & how to make it work.....	9
Бистряков І. К., Клиновий Д. В. Євроінтегративне управління сталим просторовим розвитком на механізмах публічно-приватного партнерства	11
Дейнеко Л. В., Кушніренко О. М. Сталий промисловий розвиток в контексті реалізації ЦСР 2030	14
Гаврилюк Г. Сталий розвиток територій в умовах децентралізації	17
Ілларионов О. Ю. Модернізація положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом у сфері енергетики (на прикладі вугільної промисловості).....	18
Piankova O., Syerova L. National brand of Ukraine: from stereotype and critique to positive national branding	20
Романченко Т. Т. Територіальні диспропорції регіонів за критеріями ведення бізнесу	23
Олейніков Ю. О. Вплив валютного курсу на зовнішню торгівлю України	26
Тарасенко Д. Л., Циклаурі О. Б. Закордонний досвід екологічного оподаткування як дієвий механізм сталого розвитку	28
Amalyan N. D. Negative externalities of sustainable economy (case study of solar energy)	30
Попова О.Ю., Волкова Ю.В. Теоретичні засади формування моделі розвитку суб'єктів господарювання на засадах сталості.....	33
Волошин О. С. Адаптація українського законодавства до Європейських стандартів у сфері поводження з твердими побутовими відходами.....	35
Анісімов В.М. Проблемні аспекти інституційного забезпечення Євроінтеграційних процесів в Україні	38
СТАЛИЙ РОЗВИТОК ГРОМАД: СУСПІЛЬНО-ОСВІТНІ АСПЕКТИ SUSTAINABLE COMMUNITY DEVELOPMENT: SOCIAL AND EDUCATIONAL ASPECTS 40	
Гукалова І.В. Якість життя населення в оцінці збалансованості розвитку міст України: на шляху євроінтеграційної перспективи.....	40
Pavlikha N. V., Kytsyuk I. V. The role of corporate social responsibility in achieving sustainable development goals	43
Львіч Л.М. Освітньо-кваліфікаційна асиметрія ринку праці в контексті викликів сталого розвитку	45
Chechel A. The role of local community's activity for sustainable territorial development	48
Dielini M.M. Social responsibility of business in solving the problem of food security	51
Острогляд О.В., Бублич І.М. Стан освіти для сталого розвитку в іноземних країнах	53
Мельникова М. В. Про особливості планування та фінансування сталого розвитку сфери життєзабезпечення міста	55

Мініна О.В., Шадура-Никипорець Н.Т. Виявлення екологічних трендів функціонування регіону як інструмент оцінки сталості розвитку	57
Градобоєва Є.С. Енергоефективність як підгрунтя забезпечення сталого розвитку сфери житлово-комунальних послуг міста в умовах євроінтеграції	60
Kipenko V., Khilchevska I. Teaching Sustainability: Case of MSc Programme Geoglobalistics and Regional Studies	62
Патока І.В. Підходи до управління конфігурацією бізнес-екосистем для забезпечення сталого просторового розвитку на місцевому рівні.....	64
Цигура Г.О. Фізична культура і спорт як перспективний напрям освіти для сталого розвитку	67
Гарашук О.В., Куценко В.І., Топчій О.О. Освітнє середовище в контексті забезпечення сталого розвитку_(управлінський аспект).....	69
Коренева І.М. Використання авторської динамічної моделі сталого розвитку у процесі підготовки майбутніх педагогів	71
Борса В.Б. Євроінтеграційні процеси, щодо захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні	74
ТЕРИТОРІАЛЬНА АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ TERITORIAL ASPECTS OF DUDTAINABLE DEVELOPMENT	77
Хлобистов Є.В. Реверсні дотації як перешкода сталому розвитку об'єднаних територіальних громад.....	77
Сундук А.М., Шашула Л.О. Земельна рента як актив-важіль сталого розвитку регіонів.....	78
Овчиннікова О.Р., Бондарук О.А., Шибінський С.І. Міграція населення як загроза сталому розвитку ОТГ	81
Третяк Н.А., Сакаль О.В. Формування платформи системних взаємодій земельноресурсного та ринкового циклів сталого розвитку.....	84
Колмакова В. М. Методологічні особливості оцінювання втрат екосистемних послуг води із позицій сталого природогосподарювання.....	87
Senkiv M. I. Accessible tourism and sustainable development goals	89
Кузьменко М. В. Асиміляційний потенціал довкілля та сталий розвиток	92
Бичкова Ю.В. Вразливість біорізноманіття до надзвичайних екологічних ситуацій в системі реалізації Цілей сталого розвитку	93
Гавриленко Т.О. Застосування методу проектів на уроках біології в школі	95
Пархоменко В.М. Сучасний стан підготовки студентів до дослідницької роботи	97
Пархоменко І.С. Особливості методики навчальних природничих екскурсій та їх використання в сучасній освіті	98
Бойко В.В. Енергетична складова гарантування екологічної безпеки сталого розвитку України	100

investors and clients taking into consideration stakeholders' demand for transparency and accountability. It can also have the positive impact on the companies's image formation. And as result, this can make a great contribution to achieving sustainable development goals.

УДК 331
JEL J21; J24

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА АСИМЕТРІЯ РИНКУ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ільч Л.М.,
д.е.н., доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Проблемам асиметрії в економічному просторі та їх взаємозв'язку з суспільними процесами в останні десятиріччя приділяється значна увага. Це пов'язано з тим, що будь-які нерівномірності економічних об'єктів сприяють розбалансованості всієї системи і гальмують її поступ до сталого розвитку. Нині освітньо-кваліфікаційна асиметрія на ринку праці не є виключенням і поступово з феномену перетворилася на об'єктивну реальність. Мова йде про невідповідність робочої сили потребам економіки (надлишкову / недостатню освіченість), що зумовлена існуванням недостатньої кількості робочих місць, які відповідають певному рівню освіти. На фоні проблем економічного спаду, гальмування темпів приросту робочих місць та соціального відторгнення у сфері праці проблема освітньо-кваліфікаційної асиметрії набуває стрімкого поширення.

У 2017 році за оцінками ОЕСР приблизно 35% працівників не відповідали потребам робочих місць за освітньо-кваліфікаційними ознаками. Поширеність обох типів освітньо-кваліфікаційної асиметрії на ринку праці є свідченням дефіциту талантів і водночас низького попиту на кваліфікації. Семеро із десяти випускників у галузі гуманітарних наук та мистецтва працевлаштовуються на роботу, яка не пов'язана з їхньою спеціалізацією. Подібна ситуація характерна і для переважної більшості випускників галузей науки та сільського господарства, які також відчувають складність працевлаштування і надлишково освічені для робочих місць на яких працюють (60 і 51% відповідно). Відносна збалансованість за освітньо-кваліфікаційною ознакою існує в галузях соціальних наук, бізнесу та права, охорони здоров'я та добробуту, випускники яких можуть легше знайти роботу, що відповідає їх галузі.¹

Як бачимо, рівень освіти та спеціальність впливають на ймовірність невідповідності кваліфікації при виході на ринок праці. Г. Стіглер зазначав, що чим вищий рівень освіти, тим вищі можливості працевлаштування має здобувач на ринку праці, тим кращі уявлення він має про природу ринку праці та механізм його функціонування.² Так наприклад, претенденти на робочі місця з більш вузьких сфер спеціалізацій (зокрема, медицина та природничі науки) мають порівняно вужчі уявлення про можливості працевлаштування та альтернативи робочих місць, ніж скажімо представники (гуманітарних та соціальних наук).

А. Кюсел і Д. Бірн притримувалися позиції, що представники більш вузьких спеціалізацій менш інформовані про правила поведінки на ринку праці та менш мобільні. На базі проведеного обстеження робочої сили у Великобританії, яке охоплювало інформацію про тип, рівень освіти й характер пошуку роботи, вони виявили, що випускники вузько спеціалізованих напрямів професійної підготовки значно рідше користувалися послугами служби зайнятості, частіше спираючись на рекламу або власні сили у працевлаштуванні. Загалом феномен надлишкової освіченості вчені пояснюють існуванням асиметрії на ринку праці.³

Ф. Бюхель стверджував, що надмірна освіченість впливає на прийняття рішень та поведінку

¹ OECD (2018). Skills for jobs. URL: www.oecdskillsforjobsdatabase.org (Accessed 22.10.2019).

² Stigler G. (1961). The economics of information. Journal of Political Economy. № 69. p. 213-225.

³ Kucel A. (2008). Are overeducated people insiders or outsiders? A case of job search methods and overeducation in the Working paper. № 258. Dublin: European Studies Research Institute. 25 p.

як роботодавців так і найманих працівників.¹ Наймані працівники, маючи надлишкову освіту, у більшості випадків не бояться втрачати роботу, оскільки володіють певним запасом знань, які не використовуються на певному робочому місці, але дають їм додаткові конкурентні переваги на ринку праці. Роботодавці охоче наймають надмірно освічену та кваліфіковану робочу силу, оскільки за ту ж саму ринкову ціну отримують здобувача на робоче місце, з більшим набором компетенцій. Однак існують випадки, зокрема у вузько кваліфікованих галузях економіки, де найм надмірно освіченої робочої сили не вирішує проблему продуктивної зайнятості. Мова насамперед йде про промислові галузі економіки, які сьогодні відчувають гострий дефіцит у заповненні вакансій, де роботодавців не влаштовує надмірна освіченість претендентів на робочі місця, і вони потребують робочої сили певного освітнього та кваліфікаційного рівня.

Ситуація на національному ринку праці відображає основні світові тенденції. Як і в переважній кількості країн світу, Україні потерпає від значної освітньо-кваліфікаційної асиметрії, характеризується значним дисбалансом у попиті та пропозиції праці, що негативно позначається на продуктивності праці. Динаміки вертикальної та горизонтальної асиметрії в Україні за освітньо-професійною ознакою має різносторонні вектори спрямування переважно за віком. Зокрема вертикальна асиметрія (характеризує відносну чисельність зайнятих, які працюють на робочих місцях, що не вимагають такого рівня освіти відносно до зайнятих з вищою освітою) має тенденцію до скорочення для осіб до 40–49 рр. незалежно від типу поселення та статі. Водночас для осіб віком 50 років і старші - зростає. Це пов'язано з тим, що конкурентоспроможність робочої сили за низкою якісних показників (і у тому числі за освітою) знижується.²

Своєю чергою горизонтальна освітньо-кваліфікаційна асиметрія (характеризує кваліфікаційну розбіжність між поточною професією та освітнім напрямом для зайнятих 15–34 рр.) скорочується з 15 до 29 років, а для осіб старших 30 років зростає. Це пояснюється знеціненням навичок та потребою їх оновлення або й набуття більш сучасних, шляхом збільшення інвестицій у людський капітал.

В Україні показники вертикальної освітньо-професійної асиметрії за статтю та типом місцевості за 2010–2017 рр. характеризуються стабільним ростом незалежно від статі для сільських поселень і скороченням для міста (рис. 1). Тоді як показники горизонтальної освітньо-професійної асиметрії зростають у часі незалежно від гендеру та типу поселень. Ріст вертикальної освітньо-кваліфікаційної асиметрії у селі переважно пов'язаний з обмеженістю робочих місць, які вимагають третинного рівня освіти. Зрозуміло, що за освітньо-кваліфікаційною структурою робочі місця в селах здебільшого потребують робочої сили з середньою та низькою кваліфікацією.

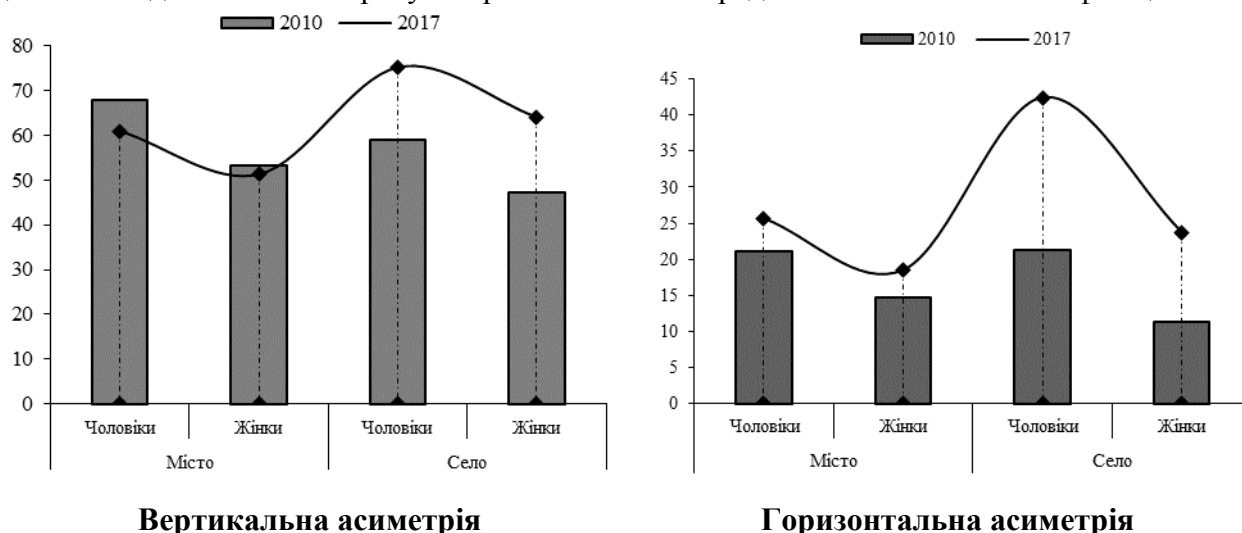

Рис. 1. Динаміка вертикальної та горизонтальної освітньо-кваліфікаційної асиметрії національного ринку праці у 2010-2017 рр.

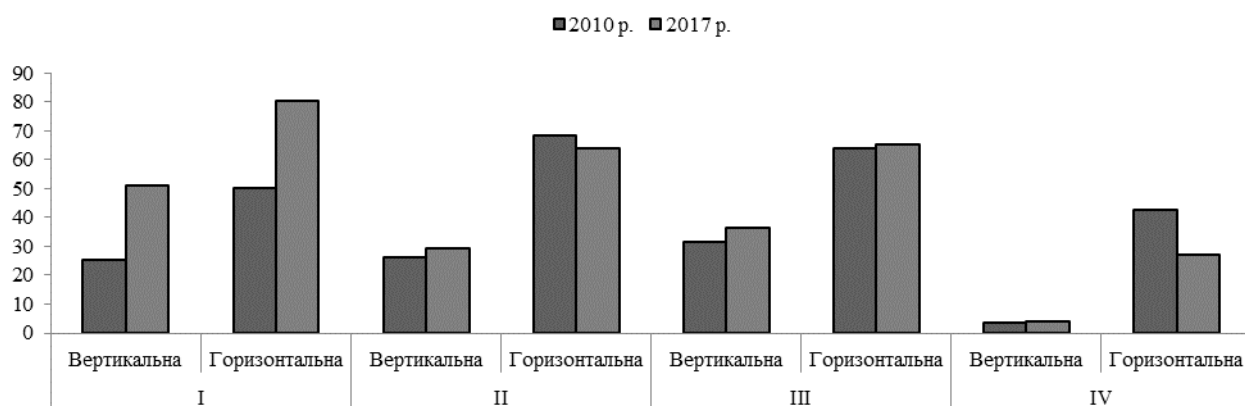
Джерело: авторські розрахунки.

¹ Büchel F. (2003). Overeducation, regional labor markets, and spatial flexibility. *Journal of Urban Economics*. Vol. 53. №. 3. pp. 482–493.

² Ільч Л. М. (2017). Структурні трансформації транзитивного ринку праці України: монографія. Київ: Алерта, 608 с.

Горизонтальна асиметрія є свідченням старіння навичок внаслідок різних причин, зокрема організаційних змін виробництва, суб'єктивних поглядів і переконань, девальвації економічних компетенцій, втрату адаптивності та мотивації професійно розвиватися тощо.

Обидва типи освітньо-професійної асиметрії по-різному впливають на якість людського капіталу і посилюють напругу на ринку праці. Вертикальна освітньо-професійна асиметрія веде до поступової деградації через брак можливостей повноцінної реалізації та використання на практиці набутих компетенцій. Своєю чергою горизонтальна освітньо-професійна асиметрія спонукає робочу силу до реінновації компетенцій шляхом підвищення кваліфікації або здобуття нової професії.

Вертикальна та горизонтальна освітньо-кваліфікаційна асиметрія за чотирисекторною моделлю економіки у 2010 р. та 2017 р.

Джерело: авторські розрахунки.

Оцінювання розбіжностей вертикальної та горизонтальної освітньо-професійних асиметрій за чотирма основними секторами у часі дозволило виявити причини, що їх зумовили. Так переважання робочих місць, які вимагають базової загальної середньої освіти або початкової загальної освіти та мінімальної професійної підготовки на виробництві зумовило високі показники вертикальної освітньо-професійної асиметрії для первинного сектору. Сектор характеризується надлишковою освіченістю робочої сили, яка володіє більш складним і ширшим набором компетенцій, ніж вимагають робочі місця.

Водночас йому властиві стабільно високі показники горизонтальної освітньо-професійної асиметрії (недостатньої освіченості як у сільському господарстві, так і в добувній промисловості (у 2017 р. 72,84% та 55,56% відповідно), що свідчить про загострення протиріч між ринками праці та освіти. З одного боку, існує попит на робочу силу відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, а з іншого - нема претендентів, які б задовольнили потреби цих робочих місць.

У вторинному та третинному секторах за досліджуваний період спостерігалось незначне зростання вертикальної та горизонтальної освітньо-професійної асиметрій. Надлишкова освіченість була зумовлена збільшенням вакансій на будівництві, які вимагали професійно-технічної освіти. Викликає пересторогу той факт, що працівники цих трьох секторів економіки не можуть повноцінно реалізуватися і з часом втрачають частину компетенцій, які не використовують в рамках обійманих посад. Отже, з часом більш кваліфікована робоча сила поступово витісняє з ринку праці менш кваліфіковану, що ще більше загострює соціальну напругу на ринку праці.

Найменші показники вертикальної невідповідності характерні для четвертинного сектору економіки, який характеризує економіку знань та має стійку структуру робочих місць у цьому секторі, а порівняно з ними високі показники горизонтальної освітньо-професійної асиметрії - переважанням робочих місць, які вимагають високої кваліфікації.

Аналізуючи показники освітньо-кваліфікаційної невідповідності, можна дійти висновку, що структура робочих місць в Україні характеризується значною розбалансованістю. Зорієнтованість

українців на вищу освіту сприяє підвищенню освітнього рівня робочої сили, що не супроводжувалося достатньою динамікою приросту робочих місць, які вимагають висококваліфікованої робочої сили та темпами зростання продуктивності праці. Така ситуація посилила проблеми освітньо-кваліфікаційної асиметрії на ринку праці, загострила дисбаланс у попиті та пропозиції праці та сприяла відтоку висококваліфікованої робочої сили за кордон.

Нині бракує досліджень, які б розкривали тривалість професійно-кваліфікаційної асиметрії та ознаки її стійкості на індивідуальному рівні. Тому перспективні дослідження у цьому напрямі мають бути пов'язані з вивченням поведінкових аспектів суб'єктів економічної діяльності, яким властива освітньо-кваліфікаційна асиметрія.

УДК 504.06
JEL Q01

THE ROLE OF LOCAL COMMUNITY'S ACTIVITY FOR SUSTAINABLE TERRITORIAL DEVELOPMENT

Chechel Anna,

Doctor of Economics, Associate Professor
Donetsk State University of Management, Ukraine

An unfavorable ecological situation requires solutions of many problems related to the protection and improvement of the environment. State environmental policy requires public awareness and scrutiny. Disadvantages of the mechanisms of legal regulation, low environmental awareness, ecological culture of the population, lack of awareness from the citizens of the environment, and ignorance of their own environmental rights require joint efforts of the public and local governmental power structures to prevent deterioration of the ecological situation in the region. Interaction of community, government, and private sector is the way to solve existing environmental problems. In order to enhance public ecological policy required at the national level, it's necessary to develop a comprehensive national concept of ecological awareness¹. This includes implementation of the following actions:

- the highest state authorities of Environmental Protection should increase their efforts on implementing an effective mechanism for financial support of NGOs through the state environmental grant programs;

- the local authorities on environmental protection should involve scientists and experts in developing and implementing environmental education programs in the region;

- the improvement of the financing of environmental projects at the regional level to initiate series of practical workshops and seminars to exchange experiences of NGOs with regional authorities and government agencies on the development of international cooperation in order to attract foreign investment;

- the engagement of the public in the implementation of environmental actions to strengthen public awareness. Within this area to local governments, state environmental agencies should use the municipal media for prompt coverage of environmental issues. The environmental updates should be done using expedient electronic discovery environmental portals on web resources of state structures.

- the encouragement of citizens to engage in energy-saving technologies at home, including relevant ministries to develop a program of public lending alternative heating systems, private and public buildings and so on.

Unfavorable ecological situation in industrial regions requires the solution of many environmental problems. State ecological policy requires public control, especially in the processes of use of the natural capital of the territories. Among the actual problems, we can still name: drawbacks of the mechanisms of legal regulation, low environmental awareness and ecological culture of the population, lack of awareness

¹ Chechel Anna, Tarasenko Olena, The activity of local communities as the conditions of creation of sustainable territorial in «Public Administration for Sustainable Development», Collective monograph, Mariupol, «East Publishing House Ltd.», 2018, ISBN 978-83-63649-13-5, 45-62